

Preek over zondag 49 & Rechters 3

- Schildwolde, 25 september 2016
- Kees van Dusseldorp

Liturgie:

Laat Uw wil gedaan worden

votum en groet

Ps.25:1,2

gebed

lezen: H.C. zondag 49

Joh.4:31-34

Recht.3:12-30

Ps.27:6,7 [Wiekslag 5-8]

preek

Ps.86:4,7

belijdenis

Opw.582

gebed, afgesloten met

Gz.37:4,8

collecte

Gz.108

zegen

‘Leer mij naar uw wil te hand’len.’

mis Gods wil niet,
geef er gehoor aan,
en geniet ervan

Gemeente van Christus,

Stel je nu eens voor dat God je gebed gaat verhoren. Dat Hij gaat doen wat jij Hem hebt gevraagd. En dan bedoel ik niet de wensen van je leven of je voorbede voor anderen. Want daarvan weet je niet of jouw idee over wat er moet gebeuren wel het beste idee is. En of jouw oplossing wel echt verlossing betekent. Nee, ik bedoel deze bede, die Jezus ons in de mond legt: 'laat uw wil gedaan worden'.

Wat zou er gebeuren als God dit ging uitvoeren?

Dan gaat Hij niet doen wat jij Hem vraagt, maar dan ga jij doen wat God jou vraagt. Van harte en met al je mogelijkheden ga je leven naar Gods wil en breek je met wat tegen Gods Woord ingaat. Dat is de inhoud van de 3^e bede.

'Insha'allah', zeggen moslims. Bij al hun plannen en afspraken. 'Als God het wil.' Ook christenen kennen zo'n uitdrukking: 'zo de Heer wil'. Daarmee erken je je afhankelijkheid en oefen je in bescheidenheid.

Maar bij de derde bede vraag je iets anders.

'Laat uw wil gedaan worden' ... door mij!

Help mij om te doen wat u zegt. Vul mij met uw Geest. Buig mijn eigen wil bij tot die parallel loopt aan uw wil. Maak mij met hart en ziel gehoorzaam aan uw woord. Leer mij in heel mijn leven gericht te zijn op het doen van uw wet. Maak van mij een complete en radicale christen in daden en woorden. Confronteer mij met mijn eigengereidheid. Help mij te breken met het verkeerde. En leg in mij het verlangen om het goede te doen.'

Stel je voor dat God dit gebed gaat verhoren! Je bidt het toch wel eens? Het Onze Vader? Jezus heeft het ons niet voor niets geleerd. Ook als model voor je hele gebedsleven. Je vraagt het de Heer dus regelmatig. 'Vader, laat uw wil door mij gedaan worden.' Wil je ook echt? Dat God door zijn Geest je compleet gehoorzaam maakt? En dat je er zelf van harte achter leert staan?

'Laat uw wil gedaan worden.' Waarom zou ik dat willen en wat betekent het voor mijn leven? Blijf ik dan wel mezelf? Of word ik een wereldvreemd persoon, die zichzelf niet meer is en het contact met de realiteit verliest? Met deze vragen wil ik vanmiddag met u de geschiedenis in. Naar een van de verhalen uit de oude doos. Het verhaal van Ehud uit het boek Rechters. Een verhaal uit een andere tijd, een andere cultuur, een andere setting, maar toch heel praktisch over het leven naar Gods wil.

'Leer mij naar uw wil te hand'len.'

 mis Gods wil niet,
 geef eraan gehoor
 en geniet ervan

'Leer mij naar uw wil te hand'len.' Mis Gods wil niet

'Weer deden de Israëlieten wat slecht is in de ogen van de HEER'. Voor de schrijver van het boek van de rechters is het duidelijk. Het begint steeds weer met ongehoorzaamheid aan God. Hoe zou die schrijver dit eigenlijk weten? Hij heeft deze geschiedenis een pas later beschreven. Hij had verhalen en historische bronnen tot zijn beschikking. Over de

donkere eeuwen van Israël. De tijd die vooraf ging aan het koningschap. De tijd waarin de twaalf stammen als los zand allemaal hun eigen clans vormen en hun eigen gang gingen. Een tijd waarin steeds weer vijanden over de Israëlieten heenkwamen. Dan weer de Filistijnen in het westen. Dan weer de woestijnrovers van de Amalekieten in het zuiden. Dan weer de grotere koningen in het noorden. Of de kleinere koningen in het oosten. Het volk zuchtte en kreunde dan hier en dan daar onder de belastingen die ze moesten betalen, onder de oorlogen die gevoerd moesten worden, onder de bezetting door vijandige soldaten. Nu weer 18 jaar lang onder de dikke vette koning Eglon, die zich te goed deed aan de vruchtbaarheid en arbeid van Israël. Bijna vier keer zo lang als onze Duitse bezetting. Een frustrerend bestaan voor het volk van God. Is dit leven in het beloofde land?

Dat is de informatie uit de archieven en de verhalen. Archeologen kunnen dit nog steeds checken. En ze hebben het paleis van Eglon in de palmstad Jericho gevonden. Maar de schrijver van het boek vertelt het verhaal anders. 'De Israëlieten deden wat slecht is in de ogen van de Heer'. Zo kijkt hij op die donkere eeuwen. Een visie, ingegeven en gescherpt door de Geest van God. De ellende heeft een oorzaak. Dit ligt in het slechte morele en geestelijke peil van Gods volk. De Israëlieten lieten zich sterk beïnvloeden door de levensstijl van de Kanaänieten. Die hadden ze – tegen Gods opdracht in – niet helemaal verdreven uit hun leven. Gods kinderen namen de cultuur van de wereld over. Er was geen zorg voor zieken, armen en bejaarden. Seksuele wantoestanden werden verheerlijkt. De afgoden van de wereld werden gediend. Je zag niets van Gods normen en waarden bij de gelovigen.

De schrijver van het boek heeft zo een eigen kijk op de donkere eeuwen van Israël. Hij ziet de ellende, de onderdrukking en de armoede. Maar hij noemt zijn volksgenoten niet zielig. Hij ontmaskert het gebrek aan serieus geloof. Ze houden Gods wetten niet, maar doen wat iedereen doet. Ze laten op geen enkele manier zien dat zij het volk van Gods liefde zijn. Een volk dat van zijn God houdt en dat zijn Bevrijder eert. Dat is een andere bril om naar het leven te kijken. Niet naar welvaart of armoede. Niet naar gezondheid of ziekte. Niet naar voorspoed of ellende. Maar naar de mate van trouw en gehoorzaamheid. Naar de mate van geloof, hoop en liefde. Naar de mate waarin ze naar Gods wil leven.

Ik geloof dat deze kijk op het leven door de Heilige Geest is ingegeven. Daarom is het veelzeggend voor ons. De ellende begint met ongehoorzaamheid aan God. Met het je niet laten aanspreken en meenemen door Gods bevrijding. Als je niet naar Gods wil leeft, krijg je de grootste problemen. Als je niet naar Gods wil handelt, raakt de samenleving uit balans. Als je Gods wil mist, gaat je leven kapot. Zo kijkt de schrijver van dit bijbelboek naar de geschiedenis.

Wat zou de schrijver met zo'n bril vinden van ons land en volk? Hoe zou zo'n profeet onze kerken en onze gemeente beoordelen? Wat zou God zelf zeggen van ons gezin en ons huwelijk? Of van jouw woorden en daden? Hij kijkt naar de kern: leef je naar Gods wil of niet. Eigenzinnigheid geeft ellende. Los van God ga je dood. Soms lijkt dat niet zo, omdat je een buitenkant van welvaart en rijkdom ziet, zeker ook bij ongelovigen. Maar de buitenkant is niet beslissend. De buitenkant heeft geen toekomst. Alleen in lijn met Gods wil gaat de toekomst open en wordt het leven blijvend gezond.

Mis Gods wil niet. Want dan raakt je leven uit balans en het samenleven ontwricht. Maar we missen Gods wil wel steeds. Jij en ik. Een hardnekkig probleem voor mensen. Een probleem wat je zelf niet kunt oplossen. Niet voor niets lezen we: 'Weer deden de Israëlieten wat slecht was.' Het is het refrein in het boek Rechters. Een rechter verlost, de dienst aan de Heer wordt weer opgepakt, maar het gaat toch weer fout. In de loop van dit bijbelboek gaat het zelfs steeds fouter. De rechters die God inzet worden steeds bedenkelijker. Ehud is eigenlijk het beste voorbeeld van een rechter naar Gods wil. Maar in deze donkere eeuwen is de doorgaande lijn een spiraal naar beneden. Menselijke verlosers kunnen dat niet tegenhouden. Want alle mensen zitten zo in elkaar. Doe niet alsof jij anders bent. Het geldt ook voor mij en voor jou. Wij leven van onszelf niet naar Gods wil. En raken daardoor in de problemen.

We kunnen niet zonder Jezus Christus. In Hem stopt de neerwaartse spiraal. In Hem wordt verlossing blijvend. Door zijn Geest raken mensen wel afgestemd op Gods goede wil. En gaat het leven open. Daarom leert Hij ons bidden: 'Vader, laat uw wil gedaan worden'. 'Heer, geef mij uw Geest, maak mij gehoorzaam aan uw Woord.' Het is hard nodig om dit te bidden. Wat fijn dat Jezus ons dit op de lippen legt!

Als er problemen zijn, of ziekte of angst, kun je tot de Heer roepen. Zoals het volk Israël steeds weer deed als de problemen te zwaar werden. 'Toen riepen ze de HEER te hulp'.

Maar Jezus geeft dat gebed een extra kwaliteit. Bid niet alleen om een oplossing voor je problemen. Maar bid ook om verlossing van de oorzaak ervan. Om bevrijding van je eigenzinnigheid, van je hardheid, van je gemakzucht. Bid om verlangen naar Gods wil. Om vervulling door zijn Geest. 'Heer, leer mij naar uw wil te hand'len.'

'Leer mij naar uw wil te hand'len'. Geef eraan gehoor.

Toen zond de Heer iemand om hen te bevrijden: Ehud. Hij is de eerste die weer leeft naar Gods wil. En de manier waarop hij dat doet, helpt ook ons verder. Hoe doe je dat, leven naar Gods wil? Blijf je wel jezelf, als je gaat gehoorzamen aan iemand anders? Als mensen vandaag ergens bang voor zijn, dan is dat wel hiervoor, dat je jezelf niet kunt zijn. Dat je in een relatie zit, waarin je jezelf niet goed voelt. Dat je een opleiding of baan kiest, die niet bij je past. Dat je dingen moet zeggen of doen, waar je zelf eigenlijk niet helemaal achter staat. Hoe zou je dan luisteren naar Gods wet en gehoorzaam zijn aan Gods wil? Wel, kijk eens mee naar Ehud. Ik wijs je op een paar dingen, die je kunnen motiveren om Gods wil ook zelf op nummer één te zetten.

Het is pure genade van God dat Hij een bevrijder stuurt. Dat zegt iets over Gods wil. Die is er niet op gericht om ons te onderdrukken of te claimen. Gods wil ligt in lijn met zijn genade. Wat Hij zegt is niet bedoeld om ons leven af te knippen, alle leuke dingen te verbieden en ons zeer ernstig door de wereld te laten gaan. Onze God is gericht op bevrijding en verlossing van zijn volk, op herstel van het leven van zijn kinderen. Israel leefde onder de knoet van een zware Eglon en zijn volken. Dat hadden ze aan zichzelf te wijten. Maar God laat het daar niet bij. Hij heeft zijn volk lief. En is trouw aan zijn beloften. Hij stuurt een bevrijder.

Laten we eens naar die Ehud kijken. Die gehoor geeft aan Gods wil. Het betekent voor hem een persoonlijke roeping. Hoe Ehud heeft ontdekt wat Gods wil met hem was, weten we niet. Hoe hij heeft geworsteld met zijn opdracht wordt ons niet verteld. Hoe hij heeft gebeden om inzicht en moed, we kunnen het hooguit vermoeden. Maar zijn levensopdracht is verbonden aan de bevrijding van Gods volk. Aan de komst van Gods Koninkrijk. Dat grote verhaal motiveert om gehoorzaam te zijn en te doen wat God van hem persoonlijk vraagt, hoeveel risico hij er zelf ook mee loopt. Aan dat grotere verhaal van bevrijding, van toekomst, van Gods Koninkrijk is zijn roeping verbonden. Dat geldt ook voor jou en mij. Jouw levensopdracht is verbonden aan het grote verhaal van Gods Koninkrijk. Je leert aan Gods wil gehoor te geven, als je Gods grote plan van genade kent. Dat weet je je geroepen om naar Gods aanspraak te luisteren. Dan leer je zijn wetten waarderen. Dan leer je invoegen op de weg van zijn wil. Ook als je offers moet brengen. Als je nee moet zeggen tegen anderen. Of tegen je eigen verlangens. Want de weg van Gods wil is de weg naar de nieuwe wereld.

Ehud was linkshandig, wordt ons verteld. Dat is op zich al een knipoog. Hij kwam uit de stam Benjamin. Benjamin betekent: zoon van mijn rechterhand. We weten dat er juist uit die stam opvallend veel soldaten links waren. Maar bij Ehud gaat dat nog iets verder. Er wordt een woord gebruikt dat aangeeft dat hij niet veel kracht had in zijn rechterarm. Hij had een lamme arm. Lichamelijk gehandicapt, zouden wij zeggen. Maar voor wie Gods wil gaat doen, is dat geen beperking. Sterker nog, deze afwijking wordt ingezet om de bewakers te misleiden. Als je aan God gehoorzaam bent, worden je persoonlijke mogelijkheden niet afgeknepen of gemodelleerd naar een algemeen gemiddelde. Je komt juist tot je recht. Zelfs je beperkingen worden dragers van Gods genade.

Ehud liet zich een kort tweesnijdend zwaard maken. Dat kostte moeite, omdat er een boycot tegen Israël was ingesteld: niemand mocht ijzer invoeren of bewerken. Metaalbewerking was verboden. Kennelijk kon Ehud daar creatief omheen. En heeft hij het slimme plan uitgedacht om zijn opdracht zo uit te voeren, dat er niet al te veel slachtoffers zouden vallen onder het volk. Gehoor geven aan God betekent nooit een blinde gehoorzaamheid. Je wordt er actief bij ingeschakeld. Ook je verstand, je techniek en je slimheid.

Het levert best wat op om even in te zoomen op Ehud. Gehoor geven aan Gods wil zet je leven niet vast. Het brengt beweging en strijd. Het legt je persoon niet aan banden. Het bewaart je juist voor vastroesten, voor traditionalisme, voor gemakzucht, voor de kool en de geit sparen. Als God je roept, dan staat dat haaks op het grote gedogen en berusten. Het zet een streep door conflictmijding en iedereen te vriend houden om de lieve vrede wil. Maar let wel: deze strijd begint bij jezelf. En pas kilometers later kun je een ander vertellen wat hij of zij moet doen of laten. En dan nog in de vorm van een uitnodiging en een oproep, zoals Ehud de ramshoorn liet schallen. Maar eerst moet je zelf de strijd weer leren. Leven naar Gods wil gaat niet zonder gevecht. Het heilzame gevecht tegen de zonde, slapheid, afgoderij, godloosheid en onrecht.

Wat betekent het als je aan Gods wil gehoor geeft? Laat gehoorzaamheid geen vies woord voor je worden. Het betekent gehoor geven aan de roeping van God. Daarmee voeg je in op de weg van het leven. Er komt beweging en ruimte in je leven. In de lijn van Gods wil kom jij met je mogelijkheden en beperkingen tot bloei.

Door zijn Geest vind je de woorden en de daden. 'O koning, ik heb voor u een boodschap van God', zei Ehud. Die boodschap was een zwaard, dat hij dwars door de kilo's van de koning heenstak. Misschien moet het nog wel eens zo. In de tweede wereldoorlog haalde de theoloog Karl Barth deze geschiedenis van Ehud weer boven, in de dagen dat de predikant Dietrich Bonhoeffer een aanslag voorbereidde op Adolf Hitler. Het zwaard als boodschap. Ik hoop niet dat je tot zo'n optreden wordt geroepen. Maar je wordt wel geroepen! Net als ik. Op op jouw plaats en op jouw manier gehoor te geven aan Gods wil. En de boodschap van God te brengen. Met woorden en met daden.

Leer mij naar uw wil te hand'len. En geniet ervan!

Het is geen fijnzinnig verhaal, dat van Ehud en Eglon. De situatie was ook dooernstig. Zoals je ook een zwaar verhaal kunt vertellen over het leven van de mensheid vandaag. Het onrecht dat op aarde heerst. De godloosheid die miljoenen mensen in de greep heeft. De leugens die mensen geloven. De gemakzucht onder mede-gelovigen. Het gebrek aan geloof, hoop en liefde bij jezelf.

En tegelijk wordt de geschiedenis ons ook zo luchthartig en vol humor verteld, dat je een glimlach niet kunt onderdrukken. Over de koning die met open ogen in de valstrik loopt. Over de linkerhand van Ehud, waarmee hij eerst de schatting betaald en later een zwaard tevoorschijn tovert. Over de koning die zich eerst moeizaam overeind hijst uit eerbied voor een boodschap van God, en vervolgens neerstort voor de boodschapper van God. Over de vetkwabben die zelfs het gevest van het zwaard bedekten. Over de suggestie van de dienaren dat de koning zijn behoefte aan het doen was. Over groeiende verlegenheid die aan Ehud de tijd geeft om de grens te bereiken. De spot, de lach, de satire, het kleine tegen het grote. De trant van vertellen is ontwapenend. Het tilt je uit boven de modder van elke dag. Wie ogen heeft, die kijke naar wat de Geest hier laat zien. Leven naar Gods wil is een een leven met een geheim, een leven met een lach, een leven in het licht.

Na Ehud had het land tachtig jaar rust. Dat is het beste 'resultaat' dat een rechter in Israël ooit heeft gehad. Ehud is het meest geslaagde voorbeeld van een rechter in Israël. Het volk leeft in vrede. Hoe goed is het om naar de Heer te luisteren. Hoe gezond is het voor je hart om Jezus Christus te aanbidden. Hoe zinvol is het om je liturgie levend te houden. Om je door Gods Geest steeds weer op het spoor van Gods woord te laten zetten. Om dagelijks gehoor te geven naar wat de Heer zegt. Om te bidden of de Heer jouw ambities en acties in lijn wil brengen met zijn wil. Dan wordt het leven goed en kun je genieten van vrede en vrijheid, van vreugde en verbondenheid. Zelfs als er tegenslag is, strijd of vervolging, neemt dat toch de rust van Christus niet weg. En leef je van de belofte van een leven dat helemaal goed is. Leven naar Gods wil is erg gezond voor jezelf en voor anderen.

'Op aarde, zoals in de hemel', voegde Jezus toe aan de bede 'laat uw wil gedaan worden.' Je kunt denken aan de engelen in de hemel, die volledig gehoorzaam zijn, zoals de catechismus doet. Ik denk ook aan de toekomst, als alle schadelijke eigenzinnigheid is overwonnen, alle onzekerheid is verdwenen, alle angst is weggefallen. Dan komt ons leven tot bloei, omdat het in lijn ligt Gods wil. Dat is het leven dat we hier en nu al willen leren. Laten we dit zingend aan God vragen met Ps.86:4,7.